

NEVELÉSI, OKTATÁSI PROGRAM

Készült: 2018. január

A Tanoda program célcsoportja:

A Tanoda program célcsoportját a Szolnoki Szolgáltatási Szakképzési Centrum tagintézményeinek halmozottan hátrányos helyzetű középiskolás korú és gyermekvédelmi gondosodás alatt álló fiataljai képezik.

Tanulmányok bizonyítják, hogy a roma lakosság egyetlen kitörési pontja az oktatás, ugyanakkor a rendelkezésre álló adatok mutatják, hogy a roma gyermekek többsége a jelenlegi oktatási rendszerben nem tud sikeres lenni.

Tárgyi feltételek:

A program megvalósításának helyszíne: (5000 Szolnok, Áchim A. u. 12-14.).

A Tanoda részére felújított épületben található 5 db terem (tanári szoba, kiscsoportos fejlesztő, nagyterem, étkező, előtér, szociális helyiségek). A nagyobb méretű termekben nagy csoportos foglalkozások, versenyek szervezhetőek, míg a kisebbek a kis csoportos és egyéni foglalkozások színterei. A művészeti és számítástechnikai foglalkozások helyszínei és eszköz állománya biztosított. A mobil bútorzat elősegíti a terek célirányos alakítását. Az épület udvara biztosítja a szabadtéri játékok és sportok helyszínét.

Személyi feltételek:

A Tanoda eredményességének kulcsa az egyéni és csoportmunka sikerességének záloga az alkalmas tanodai munkatársak kiválasztása. Olyan személyiségeket kell a programba bevonni, akik hitelesen tudják megjeleníteni, képviselni a Tanoda célkitűzéseit. A tanodai nevelőnek megértőnek, könnyen elérhetőnek kell lennie. Olyannak, aki képes a diákokkal, a családokkal és az iskolákkal bizalmi viszonyt kialakítani. A tanodai munka a hagyományostól eltérő szemléletet kíván a pedagógustól, mégpedig:

- minden gyermekhez nyitott, pozitív elvárással, bizalommal közelít
- empátikus, megértő attitűd jellemzi
- együttműködő, ösztönző partnerré képes válni, aki belülről látja meg, hogy mikor, kinek van szüksége segítségre.

A tanodai nevelő feladatai:

- Nyomon követi és figyelemmel kíséri a diákok fejlődését és teljesítményét.
- Az ismeretek megszerzését és tanulási módszereket célzó foglalkozásokat szervez.
- Megfelelő körülményeket teremt a diákok számára a gondolkodáshoz, a kísérletezéshez, az önkifejezéshez.

- A tudás és a tapasztalatok bővítését szolgáló foglalkozások által megpróbálja ellensúlyozni a diákok között meglévő szociális és kulturális egyenlőtlenségeket.
- Projektet dolgoz ki.
- Olyan differenciált, konkrét és alaposan kidolgozott tevékenységeket visz be a foglalkozásokba, melyek felkeltik a tanulók érdeklődését, motiválttá teszik őket.
- Módszertani segítséget ad az iskolai munkához.
- Kapcsolatot tart a családokkal, az iskolai vezetőkkel és a Tanoda környezetének más szereplőivel.

A jelentkezők válogatásánál első rangú szempont a szakmai megfelelés, e mellett lényeges, hogy a cigány és a többségi kultúrában egyaránt otthonosan mozgó felnőttek legyenek a gyermekek környezetében. Nyitott, kreatív, empátikus, toleráns, szociális érzékkel megáldott emberekre van szükség.

A Tanoda minden tanárnak, mentorának – az őt érintő műveltségi területhez tartozó tárgyi tudás és kompetenciafejlesztés mellett – feladata a nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztése.

A nevelői együttműködés formái:

- Minden hét egy meghatározott napján megbeszéljük az elmúlt hét történéseit, áttekintjük feladatainkat.
- Havonta egy alkalommal esetmegbeszélést tartunk.
- Részt veszünk a pályázatiíró által szervezett továbbképzéseken.
- Havonta szupervízióon veszünk részt.
- Évi egy alkalommal tapasztalatcserén veszünk részt.

Alapelv:

A tanodai program a gyermekek iskolai sikerét segíti elő. Ennek érdekében két szálon folyik a fejlesztés: tanulássegítés, tartalmas szabadidős programok.

A tanoda azt a rásegítő programot nyújtja délutánonként az oktatás (korrepetálás, tehetség gondozás) mellett, melyek szociális vagy kulturális okokból kimaradtak a gyermekek életéből, viszont az eredményes tanuláshoz nélkülözhetetlenek. A tanodai program műveltségi területenként megszervezett fejlesztő és ismeretbővítő foglalkozásaival felhívja a gyermekek figyelmét a körülöttük lévő világ ismeretforrásainak gazdagságára, a tudásnak, mint értéknek a jelentőségére. A tanoda program tartalmazza az érték közvetítést, a képességfejlesztést, a tanulási – művelődési technikák kialakítását, a szabadidő-kultúra gazdagítását. A tanodai tevékenység közvetlenül kapcsolódik az iskolákban folyó oktató-nevelőmunkához, követelményrendszere az iskolai követelményekhez igazodik. A tanoda

mindazt nyújtja, amit egy középosztálybeli család nyújt gyermekének a tanuláshoz (könyvek, színház, filmek, stb.).

A tanulókkal bemeneti kompetenciaméréseket végzünk matematika, szövegértés valamint tanulási stílus és önértékelés témakörében. A NAT követelményrendszere és a kompetencia mérések alapján állítjuk össze a műveltségi területeken belüli fejlesztési feladatainkat. Az alábbi műveltségi területek fejlesztési feladatai és kompetenciái kerülnek kidolgozásra:

- anyanyelv és idegen nyelv
- matematika
- természettudományok
- digitális

Munkánk során az oktatási intézményben használt tankönyveket vesszük alapul, valamint fejlesztő csomag segíti a munkát.

A tanoda a hátrányokat kompenzálja az alábbi módon:

- 1.) *Közvetlenül:* a konkrét tananyag elsajátításához szükséges háttérismeretek, kompetenciák és készségek erősítésével \Rightarrow különféle alternatív pedagógiai módszerek alkalmazásával.
- 2.) *Közvetetten:* a diák személyiségének minél teljesebb kibontakoztatásával, önismeretének fejlesztésével, pozitív önképének erősítésével.

A tanoda a tanulás helye, a lemaradások leküzdésének színtere, egy továbbtanulásra motiváló közösség. Olyan intézmény, melyet önként vállalt közösségként, családként él meg az ott tanuló gyermek.

- Fontosnak tartjuk, hogy elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit.
- Szeretnénk elérni, hogy diákjaink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen.
- Törekedni kell a tanodai életben is a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására a tanuló és tanuló, tanuló és nevelő, szülő és nevelő, nevelő és nevelő között.
- Törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására.
- Törekvünk, hogy megláttassuk és meglássuk, illetve továbbfejlesszük minden gyermekben személyiségének saját értékeit.
- Célunk, hogy – elsősorban személyes példamutatással – neveljük tanodás gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.

A tanoda céljai:

Hozzájárulni az iskolai sikerességhez, olyan ismeretek és programokat biztosítani, amelyek lehetőséget biztosítanak a gyermekek számára képességeik kibontakoztatásához.

Fő célunk a diákok iskolai eredményességének növelése. Ezért olyan pedagógiai környezetet, légkört kell teremtenünk, amelyet:

- optimista tanár – diák kapcsolat
- inkább magasabb elvárások
- a fejleszthetőség hangsúlyozása
- a sok szempontú gondolkodás értékelése
- pozitív szerepminták felmutatása
- ítéletmentes válaszkészség
- hatékonyság és kompetencia érzésének erősítése jellemzőnek.

Így a tudást a tanuló aktívan hozza létre, nemcsak passzívan elfogadja. A tanulók magukkal hozzák a világról alkotott saját elképzeléseiket és minden lehetőséget meg kell kapniuk arra, hogy azokat kifejezhessék.

Képzett pedagógusok segítségével műveltségi területenként szervezett fejlesztő és ismeretbővítő foglalkozásokkal, szakköri kínálattal felhívjuk a gyermekek figyelmét a tudásnak, mint értéknek a jelentőségére. Azt szeretnénk sugallni, hogy a világ sokszínűsége érték, gazdagság.

Célunk, hogy az iskolákkal karöltve megadjuk azokat a szükséges támogatásokat, eszközöket, melyeket nem mindig kapnak meg családi és szociális környezetükből. Olyan tevékenységeket szervezünk és végzünk, amelyek következtében gyermekeink az iskolai tanulásban sikeresebbek lesznek. Kapcsolati rendszereink révén segítjük továbbtanulásukat. Közvetlen célunk a helyi cigány fiatalok önértékelésének és önbizalmának megerősítése, tanulási technikáik csiszolása, a tanulással kapcsolatos sikerélményeik gyarapítása. A szociális hátrányok hatásainak csökkentése szakköri foglalkozások, kirándulások, művészeti nevelés, kulturális foglalkozások révén. Az otthoni kultúra értékeinek, kulturális identitásuknak megőrzése hagyományápolás, szervezett szabadidős tevékenységek segítségével.

Nevelési céljaink az alábbiak:

- Az egyetemes emberi értékek közvetítése, mint becsületesség, tisztesség, megbízhatóság, segítőkészség, empátia.
- A másság elfogadására való nevelés.
- Az egészséges életmódra való nevelés. Az egészségmegőrzés fontosságának felismertetése. Az egészséges és kulturált életmód és a testmozgás iránti igény felkeltése.
- A környezettudatos magatartás és életvitel, a környezet értékei iránti felelős magatartás és a környezetvédelem iránti igény kialakítása.
- A harmonikus életvitelt megalapozó szokások, kommunikációs készségek fejlesztése.

- Saját sorsuk alakításáért felelősségvállalásuk fejlesztése (önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás).
- Önismeretük fejlesztése, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom).
- A mindennapi érintkezéssel kapcsolatos értékek, a kulturált viselkedési formák fejlesztése (udvariasság, figyelmesség, köszönés, tolerancia).
- Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre az esztétikum befogadására és létrehozására.

Pedagógiai tevékenységünk célja: mindazoknak az intellektuális és emberi erkölcsi értékeknek a kialakítása a gyermekekben, amelyek birtokában úgy tudják egyéni boldogulásukat megteremteni, hogy az egyben szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja. Ennek érdekében célunk, hogy:

- minden tevékenységünket a gyermek szeretete, személyiségének, emberi jogainak tiszteletben tartása hassa át
- a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzze meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja.

A fejlesztő munka pedagógiai eljárásai:

- A tanodában folyó emberközpontú nevelést a tanulói önismeret és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékeinek tudatosításával, az ehhez szükséges emberi tulajdonságok kialakításával, fejlesztésével érhetjük el.
- A jó pedagógiai légkör kialakításához növeljük gyermekeink kreatív részvételét igénylő és biztosító ismeretszerzési és tevékenységi módokat, illetve tevékenységformákat.
- Fejlesztő munkánk során törekszünk az önálló gondolkodás és a véleményalkotás képességének fejlesztésére.
- Kialakítjuk és fejlesztjük tanulóink egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- Személyiségüknek megfelelő tanulási stratégiák megválasztásában, fejlesztésében figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat, építünk meglévő ismereteikre és tapasztalataikra.
- A személyiségnek megfelelő tanulási stratégiák eszközszintű használatával elősegítjük az önálló tanulást.

A tanév eleji kompetencia mérések során kérdőíves módszerrel megállapítjuk a gyermekek tanulási stílusát. A fejlesztő foglalkozások során azokat a módszereket alkalmazzuk, amelyekkel a legeredményesebben tudnak tanulni.

A vizuális tanulást előnyben részesítő diákoknál elengedhetetlen a szemléltetés, a megtanulandó szövegek látása és a vázlatkészítés.

Az auditív tanulást preferálóknak legfontosabb a magyarázat és az, hogy lehetőség szerint hangosan tanulhassanak.

A mozgásos tanulás eredményesebb, ha jegyzeteket, ábrákat készít a tananyagról a tanuló, illetve valamilyen mozgás közben tanul.

A társas tanulási stílus képviselői a tananyagot másokkal megbeszélve, közösen sajátítják el a leghatékonyabban.

Tanulási stílusuk ismeretében segítjük őket, hogy elérjék az önálló tanulás szintjét. Az önálló tanulás kialakítását segítő módszerek:

- három lépéses technika
 - jegyzetkészítés (vázlat)
 - gondolattérkép
- Az önmegvalósítás lehetőségét biztosítjuk úgy, hogy sikerélményekhez igyekszünk juttatni őket, élve a pozitív motiváció eszközeivel.
- Szocializációjuknak, kommunikációs és viselkedéskultúrájuk fejlődését az alábbi eljárások alkalmazásával segítjük:
- az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggéseinek tudatosításával
 - az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével
 - a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás átadásával
- A tanulási képességeket fejlesztő folyamatokban érvényesítjük a gyakorlatközpontúságot, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését, az életvitelhez, továbbtanuláshoz szükséges alkalmazható tudás gyarapítását.
- A tanoda partnerközpontú működéséhez szülői értekezleteket, nyílt napokat, és egyéb rendezvényeket tartunk. Ezekbe bevonjuk a szülőket, meghívjuk a partner oktatási intézmények vezetőit. A tanoda jó kapcsolatot ápol a fenntartó civil szervezettel, a gyermekjóléti szolgálatokkal, támogató partnerekkel és a kisebbségi önkormányzatokkal.

Alkalmazott módszerek, eszközök:

Valakinek segítséget adni azt jelenti, hogy az adott személynek segítünk megismerni önmagát, segítünk neki megérteni mik az erősségei, a gyengeségei és problémamegoldó módszerei. Javaslatokat adunk neki, hogy felfedezze azokat a módszereket, amelyek számára a leginkább megfelelnek és a leginkább hatékonyak. Ennek érdekében:

- A diákhöz pozitívan kell viszonyulni, kiemelve a siker és az előrelépés fontosságát.
- Sikerorientált helyzeteket kell teremteni.
- Meg kell mutatni, hogy felelősséggel tartoznak tanulmányaikért.
- Segíteni kell a helyes időbeosztás megtanulását.
- Rá kell vezetni a diákot arra, hogy tanulás közben figyelje meg hogyan és milyen módszer szerint halad.
- Meg kell taníttatni vele, hogy az egyes ismereteket próbálja összekötni, közöttük kapcsolatot kialakítani.

A tanulási idő 14:00 – 18:00 óráig tart. Többnyire kiscsoportos 5-7 fős foglalkozásokat, illetve egyéni foglalkozást tartunk.

Célunk: személyre szóló optimális fejlesztés biztosítása. Ennek érdekében alkalmazzuk a differenciálás módszerét. A differenciálás komplex szemléletmódja a gyermekek közti különbségek tekintetében a személyiség egészét tekintetbe veszi. A differenciálás olyan szemlélet, amely természetesnek veszi a tanulók között meglévő különbségeket, és megfelelő tanulásszervezéssel biztosítja az egyéni fejlődéshez szükséges optimális feltételeket.

Minden gyermek egyéni képességeinek és személyes helyzetének megfelelő tehetségkibontakoztató fejlesztésben részesül. Hangsúlyt fektetünk a művelődési és önképzési formák (színház, múzeum, nyelvtanulás, kirándulás, könyvtárlátogatás, internetezés) megismertetésére.

Tudatosan fejlesztjük az interperszonális és szociális képességeket (mentorálás, demokratikus közösségi együttműködés, házirend közös kidolgozása).

A NAT-ban foglaltak szerint az alapozó szakasz funkciója: az iskolai tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák, képesség együttesek megalapozása. A fejlesztő szakasz funkciója: a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben a már megalapozott kompetenciák fejlesztése, megerősítése, bővítése, variabilitásának növelése.

A tanoda a maga eszközeivel ezen kompetenciák erősítését, fejlesztését végzi az alábbi módszerek segítségével:

Projekt módszer:

A projekt módszer olyan pedagógiai eljárás, amely kiválóan használható a tanodai munkában is. „A projekt módszer keretében mindig valami komplex, összetett vállalkozásról van szó, valamiféle együttműködésről, sok különböző rész, részlet egységben látásáról és egységben kezeléséről. Méghozzá olyan vállalkozásról, amelynek végén előáll valami látható, megfogható, élvezhető, használható. Ami noha pedagógiai folyamatban jön létre, mégsem pusztán pedagógiai termék, mint például egy írásbeli dolgozat, egy megoldott matematikai példa, vagy egy felelet, hanem valami valóságos dolog, aminek a pedagógiai folyamaton kívül is van értelme, mondhatnánk úgy is, hogy életes értelme van.” /Hortobágyi Katalin: Projekt kézikönyv/

A projekt módszer segítségével életközébe hozzuk a tudnivalókat, s kiaknázzuk mint a szociális tanulás eszközét. A közös feladat megoldása során gyakorolható a felelősségvállalás, az együttműködés, a kulturált vitatkozás, a konfliktusok kezelése és az érdekek egyeztetése. Problémaközpontú tanulásszervezést alkalmazunk, mert leginkább ez biztosíthatja a gyermekek aktivitását. Ebben az esetben a diák nemcsak új ismeretre tesz szert, hanem az ismeretszerzés módját is gyakorolhatja. A foglalkozás célja a problémamegoldó látásmód elsajátítása.

A projektmunka sajátosságai:

- Valóságos (tárgyi vagy szellemi) produktum.
- Tényleges cselekvésre, aktivitásra épül.
- Lehetőség szerint a diák munkájába minél inkább vigye bele személyes tapasztalatait.
- Pedagógiai értelemben legalább annyira fontos a projekt létrehozási folyamata, mint a projekt eredménye.
- Lehetőség szerint önálló és valóságos élettevékenységként megjelenő folyamat legyen.
- Segítségével életközelségre hozhatjuk a tudnivalókat, s kiaknázzuk azt, mint a szociális tanulás eszközt.
- Problémamegoldó tanulásszervezést alkalmazunk, mert leginkább ez biztosítja a gyermekek aktivitását.
- A diák nemcsak új ismeretre tesz szert, hanem az ismeretszerzés módját is gyakorolja, cél: a problémamegoldó látásmód elsajátítása.

Kooperatív tanulás:

A kooperatív tanulás eredményesebb, az együttműködő csoporttagok együttes teljesítménye általában jobb minőségű, a gyerekek motiváltabban, egymásra figyelve, egymást segítve végzik a munkát. A tanulók képessé válnak csoportokban önállóan dolgozni, megfogalmazni ötleteiket, képesek lesznek a tervezésre, a feladatok elosztására, az összegyűjtött információ közös elemzésére, eredményeik többiek előtti ismertetésére.

A csoport tagjai kölcsönös függőségben vannak. A kölcsönös függőség azt jelenti, hogy a csoport eredménye nem jöhet létre, ha minden csoporttag nem végzi el eredményesen a ráeső feladatot. Nem nehéz belátni, hogy a szociális kompetenciák fejlesztése (pl.: kommunikáció, együttműködés, segítségnyújtás) eredményesebb, amikor a tanulók együtt dolgoznak. Egy ilyen környezetben rengeteg lehetőség nyílik a segítségadásra, barátkozásra, a társas érintkezéshez szükséges készségek gyakorlására. A gyermekek így felfedezhetik a közösen végzett munka örömét, a segítségadás különböző formáit, miközben elmélyíthetik tudásukat, közösen formálhatják, értelmezhetik véleményüket.

A célcsoportunkba tartozó gyermekek esetében a kooperációs szervezési formák használata igazán eredményes. Ennek elsődleges oka az, hogy a különféle kollektív tevékenységek végzése során a diákok átélhetik, hogy a tanulás szempontjából nagyon hasznos, ha különböző tulajdonsággal és képességgel rendelkező diákok dolgoznak együtt. A tanulásnak ez a módja javítja a tanulási eredményeket, elősegíti a pozitív kapcsolatok kialakulását a jobb és gyengébb tanulmányi eredményű tanulók között.

A kooperációs módszerekkel eredményesen fejleszthető kompetenciák:

- rugalmasság és alkalmazkodó képesség
- önálló és társas tanulásra való képesség
- problémamegoldó képesség, kreativitás
- kommunikációs képességek
- információs és telekommunikációs technológia alkalmazásának képessége

A kooperációs tanulás során közvetett módon három szociális készség fejlesztésére is mód nyílik:

1. segítségadás
2. együttműködés
3. tolerancia

Multikulturális tartalmak közvetítésének eszközei:

Tudjuk, hogy a gyermekek iskolai előmenetelének nehézségei nemcsak a tantárgyakban nyújtott teljesítménnyel mérhetők és magyarázhatók. Vannak olyan ismeretek, tudások, készségek, amelyek az átlag-gyermek otthonról hoz, otthon megtanul. A hátrányos helyzetű családok ezt a lehetőséget csak részben tudják megadni gyermekeik számára.

A szabadidős programok feladata az, hogy az eredményes iskolai és társadalmi előmenetel hátterét segítsen megteremteni. A szabadidős tevékenységek célja, hogy a gyerekek megtanulják úgy megközelíteni a művészetet, hogy rájöjjenek mi a szép, ráismerjenek önmagukra, tisztelni tudják társukat, növekedjen érzékenységük, a foglalkozások során fölébredjen az alkotás vágya.

Hangsúlyt helyezünk az idegen nyelvi és a számítógépes foglalkozásokra, mint a mai közélet, és továbbtanulási igények legfontosabb tényezőire.

A drámajáték az emberépítést célozza meg, feladata a személyiségformálás, a kapcsolatfelvétel, a kapcsolattartás, a közlés megkönnyítése. A drámapedagógiai műhely szocializációs eszköz. Szerepformálás, személyiségfejlesztés, empátiát fejlesztő módszer.

A Tanodán kívüli programok jelentősége igen nagy, hiszen a világ akkor tágul ki a gyermekek számára, ha megismerik az iskolán, családon kívüli világot (színházlátogatás, múzeum, városnézés, kirándulás, sportesemény). A programok után megbeszéljük a látottakat, tapasztaltakat, érzéseket.

A Tanodán kívüli programok tervét a kiegészítő programterv tartalmazza.

A művészeti foglalkozások célja a kultúra ápolásán túl, az önazonosság és identifikáció erősítése, a pozitív önkép kialakítása.

A pályaorientációt segítő tevékenységek:

A pályaorientációs foglalkozás célja a különféle szakmák megismerése, profillap készítése, amely tartalmazza az önismereti elemeket, mint a domináns érdeklődési kört, a legjobb képességeket, munkamódot, vállalt értékeket, erősségeket, az egyéni pályatervet, amelyben az egyén megfogalmazza pályakívánságát, és annak eléréséhez szükséges lépéseket, nehézségeket. Az elvégzendő részfeladatok kompetencia követelményei:

- domináns érdeklődési körök meghatározása
- domináns képességek számbavétele
- munkamód megismerése
- önismeret fejlesztése
- egyéni értékek számbavétele
- profillap készítése

Cél: a tanulók orientálása a továbbtanulási irány helyes megválasztására, önismeretre nevelés, motiválás.

Látogatás pályaválasztási napokon – cél: informálódás a kínálatról.

Tanműhelyi gyakorlati képzés meglátogatása – cél: a kortárs csoport hatása a pályaválasztásra.

Felsőfokú intézmények, roma szakkollégiumok bemutatkozása – cél: a továbbtanulás.

Tehetség- és képességkibontakoztatást segítő tevékenységek

A fejlesztő tevékenységeket a tanuló erősségeiből építkezve tervezzük. A tanodai oktatás a tanulók „hozott” kulturális szokásaiból kiindulva, azok értékeit megtartva gazdagítja tudásukat és kompetenciáikat. A tanoda elsősorban azoknak a képességeknek, készségeknek a fejlesztésére fordít figyelmet, amelyek a hátrányos helyzetű fiatalok számára biztosítják a sikeres iskolai pályafutást. Nagy hátrányt jelent a hátrányos helyzetű tanulók számára, hogy életük fogékony periódusa a képességek fejlődése szempontjából nem lett megfelelően kihasználva (gyermekkor, alsó tagozat).

Az iskolai kudarcok, a célnélküliség, ingerszegény családi háttér megváltoztatja életkorukra jellemző képességek alakulását.

Mivel a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai nehézségeiben szerepet játszhat az iskolában használatos nyelv, és a kevésbé iskolázott családokban nyelvhasználatbeli különbség, ezért fejleszteni kell az „iskolai nyelv” elsajátítását is.

Mindhárom kommunikációs alapképesség – élőbeszéd, olvasás, írás – alacsony szintű. A gondolkodást igénylő élőbeszédet nem kellő szinten sajátították el. Az olvasás legalsó szintjén is jelentkeznek hiányosságok. Ebből következik, hogy megértő olvasásuk alacsony szintű. Kérdéskultúrájuk kialakulatlan. A tanulás alapja az értelmes olvasás, ezért ezen alapvető kommunikációs képesség fejlesztése a tanodai foglalkozásokon is elengedhetetlen. Segítjük gyermekeink könyvtárhasználati szokásainak kialakítását, a tanoda mellett működő könyvtár igénybevételével.

Részükre sport és szellemi vetélkedőket rendezünk ezzel is biztosítva, hogy minden gyermek pozitív megerősítéshez jusson.

<u>Képességek alakulása:</u>	
<i>Kedvező háttérű fiatalok esetében</i>	<i>Kedvezőtlen háttérű fiatalok esetében</i>
<ul style="list-style-type: none">➤ Előtérbe kerül az elméleti gondolkodás, problémák önálló megítélése➤ Csökken a befolyásoltságuk problémahelyzetekben, kezdenek kritikailag gondolkodni, vitatkozni, kérdéskultúrájuk jó irányban fejlődik.➤ Önállóbban tanulnak, van tanulási stratégiájuk, segédeszközöket célszerűen használják.➤ A teljes értékű tanuláshoz képesek a rendszeres erőfeszítést, koncentrációt megvalósítani. Különórákat vesznek céljuk eléréséhez belső igényeik szerint.➤ Írásban jobban ki tudják fejezni magukat, mint élőszóval.➤ Magyarázataiban sok az eredeti, önálló gondolat.➤ Ítéletalkotásaikban az absztrakt fogalmakat is adekváтан használják.➤ Tartós erőfeszítésekre képesek, tudatosan küzdik le az akadályokat.➤ Hajlamosak eltúlozni „esetleges” jó képességeiket.	<ul style="list-style-type: none">➤ Az elméleti problémát önállóan nem ismerik fel.➤ Problémahelyzeteket irányítottan képesek megoldani, vitakészségük kialakulatlan, kérdéskultúrával nem rendelkeznek.➤ Nincs tanulási stratégiájuk, nincs gyakorlatuk, rutinjuk lexikonok, szótárak stb. használatában.➤ Tanulási kedvük csekély, akarati erőik gyengék.➤ Külső hatásra felzárkóztatásban vesznek részt, melynek szükségességét nem mindig látják be.➤ Az írást nem képesek célszerű, hasznos eszközként használni.➤ Reprodukálásra is segítséggel képesek.➤ A fogalmi jegyek közül leggyakrabban funkcionális jegyet használnak, fölérendelt fogalmat segítséggel ismerik fel.➤ Motiválatlanok, segítséggel küzdik le az akadályokat.➤ Végtelenség önmaguk megítélésében mindkét irányban.

Hátránykompenzálás és tehetséggondozás

A hátrányos helyzetű gyerekek hátránykompenzációjának részeként a tanoda azokat a képességfejlesztő foglalkozásokat nyújtja tanulóinak, amelyeket a középosztálybeli szülők rendszerint megvásárolnak a gyermeküknek. Kiemelt szerepe van az idegen nyelv oktatásnak, a számítógépes ismereteknek, az internet használatának. Ezen területek kompetenciájának kialakítása, fejlesztése lehetővé teszi sikeres továbbtanulásukat, társadalmi beilleszkedésüket.

Hosszabb távú célkitűzésünk a személyiség egészét célba vevő képességfejlesztés, attitűdalakítás. A fejlesztő tevékenységet a tanulók erősségeiből kiindulva végezzük. A képességfejlesztés nemcsak a tantárgyak mentén történik, hanem a játékok, a megvalósítandó projektek, a közösségi tevékenységek sokféle képességet előhívó alkalmain is.

A tanoda elsősorban azoknak a képességeknek és készségeknek a fejlesztésére fordít figyelmet, amelyek a hátrányos helyzetű fiatalok számára is biztosítják a sikeres iskolai pályafutást. Kiemelt szerepe van a tanulásmódszertannak, az olvasási- szövegértési- szövegalkotási gyakorlatoknak, melyek elvezetik a gyermekeket a különféle tantárgyak önálló tanulásához. A nyelvi-kommunikációs nevelés a különböző szaktanárok kiemelt közös feladata, hiszen a nyelvi-kommunikációs kompetencia és a tanulási képesség mind az iskolai sikerességnek, mind a felnőtt életben való boldogulásnak egyik lényeges eleme.

A hátránykompenzálás és tehetséggondozás területén a személyre szabottságot érvényesítjük. Teret adunk a spontán megnyilatkozásoknak és megfigyelésnek, de építünk a vizsgáldás tudományos eszközeire is. A hátránykompenzáció és tehetségkibontakoztatás komplex egységet alkot, a kétféle tevékenység adott gyermeknél egyidejűleg történik.

A kiscsoportos illetve egyéni foglalkozás módot ad arra, hogy képességfejlesztés személyre szabott legyen, egyéni fejlesztési terv alapján történjen.

Egyéni fejlesztési tervek készítése:

A gyerekek között jelentős attitűd-, tudásszint és képességbeli különbségek lehetnek. Fontos, hogy a különféle tanulási nehézséggel küzdő tanulók segítségre találjanak, ezért a tanodai munka elején fel kell mérni hol tart a diák, és milyen egyéni fejlesztési tervet kell számára készíteni. A fejlesztési terv vonatkozhat a tantárgyi fejlesztésre, a motiváció biztosítására, az akaraterő fejlesztésére, a kitartó munkavégzés képességének kialakítására, az önbizalom fejlesztésére. Az alkalmazott módszer jellegzetessége az anyag kis lépésekre bontása, az elsajátítás folyamatának segítése, a rögzítés technikáinak kimunkálása, az állandó folyamatos visszacsatolás.

A tervben előre meg kell határozni, hogy adott idő alatt milyen területeken milyen mértékű előrehaladásra számíthat a nevelő és a diák. Mindez a gyermekkel való folyamatos egyeztetés alapján történik. Lehetőség szerint a szülővel is tudatni kell. Ezek alapja a tanulók hatékony és pontos ismerete.

A tanulók megismerésének alapelvei:

- a tanulók személyiségének megismerése pedagógiai folyamat során
- megismerési folyamatuk beépül a pedagógiai munka elméletébe és gyakorlatába
- törekedni kell a tanuló személyisége egészének megismerésére
- a megismerés színtere kapcsolatban van a gyermek egész tevékenység- és kapcsolatrendszerével
- személyiségének megismerése magába foglalja a pszichés, interperszonális és interkulturális jellemzők feltárását
- a megismerésnél meghatározóak a gyermek életkori sajátosságai és jellemzői
- fontos a gyermekre ható környezeti tényezők ismerete
- a pedagógusoknak rendelkezniük kell megfelelő szakmai felkészültséggel és sokféle módszertani eszközzel
- a komplexebb megismerést segíti a differenciált pedagógiai fejlesztést
- bemeneti kompetencia méréseket végzünk a tantárgyi területeken, valamint a pszichés funkciók működése területén
- az értékelés után tájékoztatjuk a gyermekeket erősségeikről és gyengeségeikről
- bevonásukkal állítjuk össze az egyéni fejlesztési terveket

Az egyéni fejlesztési terv megvalósításában nélkülözhetetlen a folyamatos visszacsatolás: a nevelő értékeli a gyermek aktivitását és előrehaladását, ő pedig nyilatkozik, hogy mennyire érezte hasznosnak az aznapi foglalkozásokat.

Az egyéni fejlesztési terv készítésekor a nevelő támaszkodhat:

- a bemeneti kompetencia mérések eredményeire
- az iskolai tanuló képességvizsgálat eredményeire
- a tanulók önértékelési és tanulási attitűdjeire vonatkozó információkra.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai folyamatok

A pedagógus pálya szépsége abban rejlik, hogy nap mint nap a gyerekek között lehetünk, s részeseivé válunk személyiségük ezerféle megnyilvánulásának, testük, lelkük fejlődésének.

A személyiségfejlesztéstől azt várjuk, hogy tanulóink sikeresen induljanak el azon a fejlődési úton, amelyen a későbbi évek során érett személyiség válik belőlük.

Személyiségfejlesztésük segítségével önismeretük kiteljesedhet, a pozitív énkép kialakulása pozitív hatást gyakorol a tanulási folyamatra, ezzel is segítve iskolai sikerességüket.

A tanodai munka személyiségfejlesztő szegmensében az alábbi tevékenységformákat valósítjuk meg:

- Drámapedagógiai foglalkozások
 - hatékony eszköze a személyiség formálásának, a közösség erősítésének
 - fejleszti az együttműködési készséget, felelősségtudatot, a kommunikációt, az önérvényesítést, az empátiát
- Művészetpedagógiai foglalkozások

- rendszeret, esztétikai érzék, önbizalom, önazonosság és identifikáció erősítése, pozitív önkép, motiváció, kommunikációs képesség fejlesztése
- hagyományápolás
- Segítő beszélgetés
 - reszocializációs feszültségek oldása
 - fejlődési potenciálok aktivizálása
- Szöveges értékelés
 - a személyiség pozitív megerősítése
 - fejlődési potenciálok beindulása

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A tanodában hátrányos helyzetű fiatalokkal foglalkozunk. A hátrányok típusai:

- a.) Családi hátrányok (felbomlott család, nevelőszülők, szülők tartósan betegek, leszázalékoltak, deviáns életvezetés)
- b.) Anyagi hátrányok (a szülők munkanélküliek, magas az eltartottak aránya, alacsony a munkaképes eltartók aránya)
- c.) Kisebbségi, etnikai hátrányok (előítélet)
- d.) Tanulási hátrányok (képeségbeli problémák, motivátlanság, stb.)

Az egyes hátrányok nem függetlenek egymástól. A szociális hátrányok enyhítéséhez a pedagógus hozzáértése mellett megértés, tapintat, kölcsönös bizalom és lelkiismeretesség is kell.

A tanoda alkalmaz szociálpedagógust, akinek feladata, hogy a tanoda tanulóit-családját érintő szociális problémák esetén felhívja az érintettek figyelmét arra a hatóságra, hatósági személyre, szervezetre, amely a helyzet segítésében közreműködhet. A tanoda együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal.

Mindezekon túl szabadidős program keretében kirándulni visszük a gyermekeket. Célunk, hogy a gyermekek részesüljenek mindabban, amit egy középosztálybeli gyermek a családjától megkap.

Az iskolák gyermekvédelmi felelősei közvetlen kapcsolatot tartanak a tanoda szakmai vezetőjével, ezzel is segítjük az információáramlást és hatékonyabb segítséget tudunk nyújtani.

A tanoda igyekszik segítséget adni és megpróbál javítani a diákok azon anyagi és információs lehetőségein, amelyek hiánya vagy szűkössége veszélyezteti az iskolai sikerességet. Olyan, az oktatáshoz kapcsolódó kiadásokról és rendszeresen igénybe vett szolgáltatásokról van szó, amelyek egy középosztálybeli család számára természetesnek tűnnek, de hátrányos helyzetű család számára elérhetetlenek. Igyekszünk koordinálni hogy a diák és a család hozzájusson a különböző szociális támogatásokhoz (pl.: iskolakezdési támogatás, tankönyvtámogatás, étkezési hozzájárulás, stb.). Megfelelő pályázati lehetőségeket igénybe véve anyagi forrást igyekszünk biztosítani nyári táborozáshoz, különféle célprogramokhoz.

Közösségépítéssel kapcsolatos feladatok

A tanoda a multikulturális nevelésnek, a kulturális önazonosság pozitív megélésének, valamint a társadalmi kohézió erősítésének fontos színhelye. A tanoda közösségteremtő ereje legfőképpen otthonos légkörében van, melyben mindenki önmaga lehet, és elfogadásra, megbecsülésre talál.

A közösségfejlesztés céljából helyi kirándulásokat, közös ünnepeket, rendezvényeket, kulturális programokat, sikeres pályázat esetén tábort szervezünk. A közösségi és szabadidős programok között helyet kapnak a különböző sporttevékenységek is. A sport fejleszti a kapcsolatteremtő képességet, a toleranciát, az egészséges életmódot, a testkultúrát, a testi és lelki alkalmazkodást, a fizikai és lelki kondíciót.

A szociális kompetencia, konfliktusok kezelése érdekében tréningeket szervezünk havi rendszerességgel.

Kiegészítő programunk része a tanodába járó gyermekek szüleinek tanfolyami képzése, valamint bevonásuk a kirándulásokba, a nyílt nap programjába, stb.

Gyermek- és ifjúságvédelem

A tanoda gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos teendői elsősorban preventatív jellegűek. Célunk a problémák felismerése, az okok feltárása és a segítségnyújtás. Mentoraink személyes kapcsolatot tartanak a családokkal. Feladatuk a bajok megelőzése, a „játzmák” rövidre zárása, a hiányzások miértjének felderítése. Az általuk vezetett beszélgető körök célja a feszültségek oldása, a kommunikációs képesség fejlesztése, a tanulói otthonosság megteremtése, a személyre szóló törődés megvalósítása.

Amennyiben a tanoda munkatársai nem tudják megoldani a felmerülő problémát, akkor segítséget kérnek a területi ellátórendszer képviselőitől.

Tanodánk minden szakembere közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában.

Utókövetés:

A tanodába járó fiataljaink középiskolás tanulók. Az iskola elvégzése után is indokoltnak tartjuk utókövetésüket, ugyanis a statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy gyakran lemorzsolódnak a középfokú oktatási intézményekből. Kapcsolatot építünk ki új osztályfőnökükkel, eredményeikről félévente tájékoztatást kérünk. Rendezvényeinkre meghívjuk őket.

A kapcsolattartás felelősei a mentorok.

Időközben lemorzsolódott tanulók:

A lemorzsolódott fiatal mentora felveszi a kapcsolatot a szülőkkel, osztályfőnökkel. Feltárja a lemorzsolódás okát, azokat az esetnaplóban rögzíti. Lehetőségeihez mérten segíti a hátráltató okok megszüntetését.

A szülő, a tanuló, az iskola és helyi szociális támogatási rendszer együttműködésének formái a tanodában

A család:

A szülők meghatározó szerepet játszanak gyermekeik iskolai sikerességében. Gyakori jelenség, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek szülei távol maradnak az iskolától. Ennek okai lehetnek:

- úgy gondolják, nem képesek a gyermekeiknek segíteni, mivel pl.: nem értik az iskolai feladatokat
- gondot okoz számukra az oktatási rendszer megértése
- gyerekeik számára nincsenek meg otthon a tanulási feltételek
- az iskola felől érkező negatív jelzésekre áldozatnak tekintik magukat, és elfordulnak az iskolától

A tanodai programban a szülőket valódi partnereknek kell tekinteni a tanulók nevelésében, képességeik kibontakoztatásában. Alap a családokkal történő szoros kapcsolattartás. Nemcsak családlátogatások formájában, hanem rendezvényeinkre való meghívásukkal, képzésbe történő bevonásukkal, kirándulások, projektek megvalósításában aktív közreműködésük elvárása. Tanodánk kiegészítő szakmai programja tartalmazza a szülőknek szóló képzési programunkat. Mentoraink feladata a családok felkeresése, a folyamatos kapcsolattartás. Rendezvényeinken (ünnepek, megemlékezések, nyílt nap) vendégül látjuk a szülőket. Bevonjuk őket a szabadidős programok megvalósításába is. Információt nyújtunk a diákokat megillető juttatásokhoz való hozzáférés formáiról, a szociális ellátó rendszer intézményeinek bevonásán keresztül.

Kapcsolat az iskolákkal:

Mentoraink, pedagógusaink részt vesznek az iskolai szülői értekezleteken, bemutató órákon, iskolai eseményeken. A szakmai vezető kapcsolatot tart az intézmények gyermekvédelmi felelőseivel, a projektmenedzser az iskolák vezetőivel.

Célunk:

- tapasztalatgyűjtés a tanulókról
- bizalom megteremtése az iskolákkal, a pedagógusokkal

Az iskolákkal a kapcsolatot az egyes tanulók nyomán követése érdekében a mentorok tartják. A kapcsolattartás másik formája az iskolákkal kötött Együttműködési megállapodás. Ezek tartalmazzák az együttműködés formáit. A tanoda meghívja az iskolák pedagógusait rendezvényeire.